

ФУНКЦІ ТА ДИСФУНКЦІ КОНФЛІКТІВ НА РІЗНИХ РІВНЯХ СОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Свтушенко В.Р.

Науковий керівник – канд. соц. наук, доц. Омельченко В. В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, просп. Науки, 14, каф. Філософії, тел. (057) 702-14-65)
e-mail: vladyslav.ievtushenko@nure.ua

Modern society cannot exist without conflicts of interests, ideas and certain views. In a world where freedom of speech is of paramount importance, it is impossible to avoid differences of opinion that escalate into conflict situations. This study examines the role and importance of conflict in society, finding positive aspects of conflict of interest. This topic is very topical, as conflicts of interest arise constantly and many of them develop into clashes or have other negative consequences. In order to prevent such developments and to obtain a positive result, one must be able to control the development of conflicts.

Сучасному суспільству властиве постійне зіткнення інтересів, ідей та поглядів. У світі, де велике значення має свобода слова, складно уникнути розбіжностей думок, що, урешті-решт, призводить до конфліктів, які мають різноманітні, не завжди бажані, часто відверто негативні, наслідки. Тому у соціальній думці, насамперед соціології, тривалий час точилася дискусія навколо низки питань: чи може існувати суспільство без конфліктів? Чи є конфлікти включно виявом дисфункції в особистому житті людини, життєдіяльності організації, аномалією в житті суспільства? Чи це нормальна, необхідна форма соціальної взаємодії між людьми? Таким чином, **актуальною** є проблема впливу конфліктів на життєдіяльність окремих людей, соціальних організацій та суспільства у цілому. Важливо знайти відповідь на питання про те, чи вплив конфліктів має виключно негативний характер, чи вони можуть впливати позитивно.

Об'єктом даного дослідження є конфлікт як соціальне явище, **предметом** – дисфункцій та функцій соціального конфлікту.

Метою даного дослідження є вивчення ролі, значення конфлікту у міжособистісній взаємодії, на рівні організації та соціальному житті загалом. Реалізація зазначеної мети потребує вирішення **завдань**: уточнити поняття «конфлікт»; уточнити поняття «функція» та «дисфункція»; проаналізувати дисфункції та виявити функції конфліктів, які виникають на різних рівнях – на мікрорівні (рівень міжособистісних стосунків), мезорівні (рівень соціальних організацій), макрорівні (рівень суспільства).

Дане дослідження спирається на визначення конфлікту як крайнього загострення соціального протиріччя, яке проявляється у зіткненні суб'єктів (особистостей, соціальних груп) та обумовлене протилежністю чи суттєвою відмінністю їхніх інтересів, цілей, тенденцій розвитку.

Сьогодні дослідники феномену конфлікту здебільшого дотримуються погляду, що конфлікти є невід'ємною частиною життя людини і суспільства та мають неоднозначний вплив на соціальні процеси.

Важливо, здійснюючи аналіз функцій та дисфункцій конфлікту, розуміти таке: функція – це корисні наслідки явища або процесу, що сприяють збереженню та розвитку певної соціальної системи; дисфункція – негативні наслідки, що спричиняють дестабілізацію та дезорганізацію.

Відомо, що існують явні та латентні (приховані) функції конфлікту. Явні функції характеризуються тим, що наслідки протистояння збігаються з метою, яку переслідували опоненти. Прихованими є функції, чий наслідки проявляються лише згодом і які у тій чи іншій мірі не збігаються з намірами, або й зовсім не відповідають цілям учасників конфлікту. Явні та латентні функції бувають і негативними, і позитивними.

Вивчення наукових джерел дає підстави стверджувати, що конфлікт як соціальне та соціально-психологічне явище має як функції, так і дисфункції на різних рівнях соціальної системи (мікро-, мезо-, макрорівні).

Мікрорівень. Функції: повне/часткове усунення протиріччя; послаблення психічної напруженості; тестування індивідуально-психологічних рис особистості (мотивації, стресостійкості); набуття соціального досвіду; самоствердження особистості. Дисфункції: виснаження особистісних ресурсів; руйнування системи міжособистісних стосунків, згорання взаємодії між сторонами; дезорганізація та зниження продуктивності діяльності учасників конфлікту; генерування насильства (фізичного, психологічного); закріплення агресивних моделей поведінки; викривлення уявлення про опонента; негативний вплив на психічний та фізичний стан учасників конфлікту.

Мезорівень. Функції: каналізація соціальної незадоволеності; згуртування групи; стимулювання соціальної активності членів групи; актуалізація групових цінностей. Дисфункції: послаблення групової згуртованості; порушення комунікативних зв'язків; погіршення якості спільної діяльності; формування установки на насильницькі дії; деперсоніфіковане сприйняття сторонами конфлікту одна одною.

Макрорівень. Функції: інформаційна; функція диференціації; інноваційно-динамічна функція; мобілізуюча. Дисфункції: дезорганізація; дестабілізація; дезінтеграція; руйнування соціальної системи.

Беручи до уваги досліджений матеріал, можна стверджувати таке: межа між функціями та дисфункціями конфлікту часто виявляється нечіткою; більшість конфліктів одночасно має як конструктивні, так і деструктивні функції; різні учасники конфлікту можуть по-різному оцінювати його функції та дисфункції.

Перелік посилань

1. Зиммель Г. Избранное: В 2-х т/ Г. Зиммель – М., 1996.